

Příloha k protokolu o SZZ č.
FF JU v Č. Budějovicích
Vysoká škola:

Ústav estetiky

21. 1. 2014
Datum odevzdání posudku:

Karel Majer

Jméno:

Estetika

Obor:

Recenzent * / Mgr. Denis Ciporanov, Ph.D.

bakalářské práce

Vedoucí */

Mgr. Martin Kaplický, Ph.D.

.....

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Problematika symbolických funkcí v estetice Nelsona Goodmana

.....
(téma)

Ačkoli dal Karel Majer své bakalářské práci název *Problematika symbolických funkcí v estetice Nelsona Goodmana*, její hlavní kreativní jádro podle mého leží mimo systematickou práci s Goodmanovým pojmovým aparátem, totiž v analýze a interpretaci několika vybraných děl Vassilije Kandinského. Sémiotická Teorie Nelsona Goodmana hraje v předložené práci úlohu bez debat klíčovou – jeho systém reference poskytuje spolu s vlastními Kandinského texty Majerovi teoretický rámec pro interpretaci z hlediska výkladu nesnadno uchopitelných děl abstraktního či malířství.

Práci podle naznačeného záměru její autor člení na dva respektive tři oddíly. Pomineme-li povinný úvod a závěr, v prvních dvou kapitolách první tematické části (druhá a třetí kapitola) si Majer připravuje teoretické zázemí pro vlastní interpretační práci, která tvoří obsah následující části třetí (kapitola čtvrtá).

Předložený výklad Goodmanovy sémiotické teorie umění je s ohledem na budoucí záměr promyšlený a detailní. Majer konstatuje centralitu otázky symbolické funkce v Goodmanově tázání (kdy je umění?), dotýká se konvencionální podstaty denotace, nejen popisu, kde otázka nevyvolává větších kontroverzí, ale především zobrazení, u nějž je Goodmanův radikální antinaturalismus diskutabilní. Podrobný výklad též věnuje pojmu „podobnost“ a „realismus“, jakož i Goodmanovu pojetí modů denotace. Jeho práce se zdrojovou literaturou je v těchto pasážích povětšinou přesná, místy však lehce obskurní, každopádně pro nezasvěceného čtenáře nikoliv lehce přístupná (textu by prospěla větší míra explikativnosti především tam, kde se jedná o specifické technické termíny - viz třeba příliš telegrafický popis notačních systémů). Čtenáře též možná napadne otázka, proč Majer vedle Goodmanova sémiotického systému zařazuje do své práce i stručný výklad Frommovy klasifikace symbolů, která je ve srovnání s tou Goodmanovou značně odlišná - a to především, pokud se Majer nemíní podrobněji věnovat otázce intencionality sémózy (pravé a nepravé znaky) či konvencionalitě versus přirozenosti znaků, jež srovnání obou systémů přednostně vyvolává. Autor navíc v úvodním obecném komentáři ke Goodmanovu pojetí symbolické funkce vpašová do daného kontextu příklad Frommova „nahodilého symbolu“ (skála), který by mohl vzbuzovat dojem, že takový druh značení patří do Goodmanova repertoáru skutečných symbolických funkcí (smrt mladého člověka ovšem zmíněná skála nedenotuje, ani neexemplifikuje, jedná se o aluzi, která není

součástí záměrné reference daného objektu).

V textu této části však narazíme na několik dalších nepřesností. Viz například Majerovo vyjádření: „Symbolická funkce je nedílnou součástí uměleckého díla“ (s. 6), které není zcela přesné. Stejně tak je zavádějící rozlišování mezi symboly a symbolickou funkcí (s. 6). Podobně otázku, zda je *umělecké dílo* uměleckým dílem, nám nepomáhá určit symbolická funkce (musel by zaznít termín *artefakt*). A konečně, denotaci v umění nelze omezit pouze na zobrazení (s. 15).

Se stejnou péčí, jakou věnuje Goodmanově teorii symbolů, pak ve třetí kapitole Majer přistupuje k vybraným idejím z Kandinského teoretických textů, z nichž představuje autorovo pojetí linie a tvaru (působnost bodu, linie, atp.) a jejich vztah k jednotlivým barvám (a jejich účinku). Zmiňuje Kandinského definici a klasifikaci „základní plochy“ (prostor malířského díla) a explikuje působnost jejích částí (polí) vzhledem k rozmístění jednotlivých forem a tvarů.

V druhé části své práce (čtvrtá kapitola) přistupuje Karel Majer k vlastní interpretaci Kandinského děl, kde cílí na plátna jeho raného abstraktního období. Seznamuje čtenáře s inspiračními zdroji a podstatnými životopisnými momenty tohoto umělce. Poté přistupuje k výkladu a zužitkování jeho teorie expresivní symboliky barev, teorie tzv. „vnitřního znění“, jakož i jeho bohatých synestetických spekulací. Předvádí zde tak zajímavé kreativní propojení obecného teoretického rámce s výkladem konkrétního uměleckého materiálu.

Aby se podle svých slov vyhnul možným dezinterpretacím spojeným se složitým statutem denotativní reprezentace v Kandinského dílech jeho raného období, soustředí se především na jejich exemplifikační významový potenciál (sic!). Máme šanci posoudit, jak sám autor ostatně předznamenává, že se jedná o podnik problematický. Přes proponovanou koncentraci na expresivní kvality vybraných děl Majer neuhýbá před extenzivní denotativní interpretací. Jedná se zde bez debat z podstatné části o věc osobní fantazie a kreativní interpretace, dovolím si však namítnout, že „obr lezoucí na horu“ v kontextu tak návodného názvu, jako je „Park“, do možného sémantického pole vybraného obrazu příliš nezapadá (osobně vidím spíše „zavěšený“ pár, dámu v klobouku, staršího pána, nebo třeba pianistu v parkové aleji). Podobně je tomu s interpretací Kandinského *Improvizace*. Čtenáře napadne otázka, proč (po lekci postimpresionismu, fauvismu a kubismu) má denotativnost Kandinského domněle figurálních motivů snižovat jejich odchylka od zákonů perspektivního a realistického zobrazení (modrá skvrna *pro svou prostorovou – rozuměj zákonům perspektivy odporující - orientaci* tak podle Majera patrně nebude rybník, ačkoli se tak jeví).

Máme-li se pokusit o celkové zhodnocení této interpretační části Majerovy práce, nemůžeme nepoznamenat, že se jedná o způsob výkladu, který se -s doslovným užitím interpretačních klíčů samotného Kandinského - místy jeví schematickým až komicky těžkopádným. Viz např. mechanické aplikace Kandinského teorie operující s kauzálním vztahem mezi pozicí a teplotou -a výslednou expresí či náladou (ve tvaru: *fialový kruh vlevo nahoře – tudíž podle Kandinského „ta a ta“ kvalita*). Nebo viz vyjádření: „Jaké pocity má evokovat světle fialová, těžko odhadnout. Kandinský o světle fialové totiž nepíše“ (s. 34). Rozpaky vzbuzují též nijak neukotvené reflexe reinkarnace a šamanismu a letmo nahozené hypotézy o superkulturách a zaniklých civilizacích.

Přes naznačené výtky však pokládám práci Karla Majera za kvalitní a pozoruhodný podnik. Autorovi nelze upřít rozvinutou schopnost koncentrované a reflektované kontemplance, aplikace teoretických rámců na konkrétní umělecké dílo a analytický přístup s množstvím překvapivých závěrů a jemných postřehů.

Přičteme-li ke kladným stránkám Majerovy práce na výjimky solidní stylistiku, korektní práci s informačními zdroji a formálně bezchybné vedení poznámkového aparátu, pak se celkový studentův výkon jeví jako velmi dobrý.

Práci proto doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit jako **velmi dobrou**.

Velmi dobře

Návrh na klasifikaci bakalářské práce:

.....
podpis vedoucího - recenzenta bakalářské práce

Českých Budějovicích 21. 1. 2014

V dne

Stupeň kvalifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------

*) Nehodící se škrtněte